

En daglejers hjem og dets skæbne

Skildret af den 16-årige Laurids Lauridsen

Laurids Jørgen Lauridsen fra Vrenderup i Fåborg sogn døde som 16-årig den 9. maj 1904 af tuberkulose. Mens den unge mand lå på sygehuset, nedskrev han en beretning om livet i barndomshjemmet. Hans mor, Maren Bertelsen, var første gang gift med Hans Kristoffersen, der overtog hendes barndomshjem, en lille ejendom mellem Fåborg by og møllen, den er for længst nedlagt. I dette ægteskab var der 3 børn. Den dag den yngste, Hans, blev døbt, blev faderen begravet. Han var pludselig død og havde endog selv indbudt til barndåben. Maren giftede sig anden gang 20. sept. 1887 med Jens Jørgen Lauridsen og fik i dette ægteskab 7 børn. Tiderne var strenge for landbruget i 80-erne, og efter ca. 7 års forløb måtte Lauridsens gå fra ejendommen, der stilledes til tvangsauktion, og familien flyttede til Vrenderup, hvor den den første tid måtte prøve lejehusmandens trange kår og senere tuberkulosens frygtelige hærgen, som tog 4 børn af sidste ægteskab. Trods al fattigdom og sygdom levede familien et rigt liv i sammenhold og kærlighed og med gode, hjælpsomme naboer, særlig med Jens Nielsen og hustru på ejendommen mod øst. Ved faderens død ved juletid 1902 tog den ældste søster Ane, der var blevet gift og havde fået eget hjem, det yngste barn til sig, mens Ester, der havde været hos John Pedersen i Vrenderup, på begravelsesdagen kom med Petra og Mads Kr. Mathiasen, Fåborg, der adopterede hende og gav hende navnet Mathiasen. Hun blev 1921 gift med senere sognerådsformand S. Thomsen Sørensen, der overtog gården i Fåborg. Dette ægtepar har bevaret den bog, Laurids havde skrevet. De har nu ved skoleinspektør Aksel Teglgårds medvirken givet tilladelse til skriftets offentliggørelse. Det bringes her i sin helhed.

Vi var jo allerede snart en stor Familie, saa det var jo ikke saa let, thi der skal jo meget til hver Dag. Faders Hoved blev svagt, han kunde ikke taale Modgangen, og det er jo noget, man ikke kan blive fri for i denne Verden. Det gik tilbage for os Aar for Aar, og til sidst blev vor lille Ejendom og det meste af vort Indbo solgt på Auktion. Det var en sørgelig Dag for os alle. Jeg var dengang 6-7 Aar og havde jo ikke stort Begreb om, hvad det havde at betyde.

Huset og Marken solgtes til en Musikanter, som skulle tage imod det et Par Dage efter, han var ikke gift, men havde en Søster - en gammel svær Pige - som vi Børn ikke var videre glade ved. Hun saa noget striks ud og var det ogsaa, vi var der i Huset i nogle Dage, indtil vi fik et Hus lejet. Vi kom til at bo ude i Vrenderup. Der var fire Fag. Der var en Forstue, et Køkken, en Dagligstue og tillige et Fag, som vi kaldte Loen, der var ellers 16 Tdr. Land god Jord til det, men det lå i Hede. Taget var ikke tæt, thi naar det regnede stærkt, dryppede det ned gennem Loftet, og vi har tit maattet flytte vore Sengeklæder fra det ene Sted til det andet i Stuen, for at de ikke skulle blive vaade. Det var hen paa Efteraaret, da vi kom derud, og vi havde jo ikke Brændsel, thi det var jo bleven solgt tillige med det andet. Men gode Mennesker hjalp os, saa vi fik da noget at brænde til Vinteren, det er nemlig en stor Mose, derude fik vi lov at samle lidt op hist og her, og Far har baaret mange Sække hjem paa Ryggen.

Saa gik den Vinter. Fader var for det meste ude at arbejde, men vi bandt ogsaa Koste, og det kunde vi Børn hjælpe til ved, det var da lettere for Fader end at gaa ude i dagetal, thi det er ellers et strengt Stykke, og Fader var jo ikke helt ughenhved fyrrenerne.

Da Sommeren endelig kom, fik Fader Arbejde i Mosen ved at grave Tørv, og det var en bedre Bestilling end at binde Koste, det var nok strengere, men det kunde ogsaa give noget mere, og saa havde Fader og Moder da ogsaa hele Natten at hvile i, derimod naar de bandt Koste, maatte de som of-

test tage Natten til Hjælp. Ja, den Mosetid var rigtignok god, thi der kunde vi tjene en 5-6 Kroner om Dagen. Jeg, som var 7-8 Aar hjalp ogsaa til derved. Naar Mosetiden saa var forbi, kom den Tid, da Fader skulde til at brænde Sten, det fik han 4 Kroner for i Dagløn, og det tog som Regel 7-8 Dage for at brænde en Ovnfuld. Det var jo ogsaa en god Fortjeneste, men det var voldsomt strengt at vaage baade Nat og Dag, og det var maaske ogsaa en del Skyld i, at Faders Hoved blev saa svagt.

Hen paa Efteraaret 96 - altsaa Aaret efter vi var kommet til Vrenderup - blev min Søster Kristine*), som var 3-4 Aar, meget syg, saa vi skulde have Doktoren, men Fader var ikke hjemme, han var ovre i Bolhede og sætte Sten i en Ovn, saa skulde jeg og min Broder, Bertel, gaa over og bede ham komme hjem. Vi fik ogsaa Doktoren. Han kunde ikke rigtig sige, hvad det var, men mente, det var Forkølelse og Influenza, hun var meget syg, men kom sig dog efter en Tids Forløb, men saa da hun var rask, blev Bertel syg, og han var meget daarlig, vi fik Doktoren, han sagde, det var Gastringsfeber (tyfus), og at han skulde paa Sygehuset. Min Fader var saa nede i Vrenderup og faa en Vogn til at køre ham til Vardes paa Sygehuset. Han var nu saa ringe, at vi troede slet ikke, at han kunde komme sig, og jeg husker, hvorledes Moder gik uden for Huset og vred sine Hænder og græd, da de kørte med ham. Saa gik der en Tid. Fader var ude at høre til ham engang imellem, og undertiden fik vi ogsaa Bud derud med nogen. Han blev da bedre, og en skønne Dag fik vi Brev om at hente ham. Det kan nok være, at vi var glade, og jeg vilde gerne med ud efter ham. Jeg spurgte ogsaa om Forlov hos Læreren - jeg havde nemlig begyndt at gå i Skole der om

*) Børnene var: Ane Kristoffersen, f. 1/8 1882, Else Marie, f. 19/3 1884, Hans, f. 1/1 1886, Laurids Jørgen Lauridsen, f. 21/1 1888 d. 9/5 1904, Bertel, f. 23/5 1889 d. 19/6 1907, Berteline Marie, f. 10/6 1891, Kristine, f. 27/5 1893 d. 3/12 1971, Jensine Kristine, f. 5/4 1895 d. 11/5 1900, Ester Marie, f. 19/3 1897, Ejnar Magnus, f. 9/6 1899.

Sommeren. Men saa om Natten var der falden Sne, og jeg kom ikke med.

Aaret efter skulde jeg ud at tjene, og jeg fik ogsaa Plads, men jeg længtes saa meget efter Hjemmet, og til sidst kom jeg da ogsaa hjem igen. Aaret før havde Fader købt en Ged, den var vi Børn meget glade ved. Fader skulde stryge 1500 Sten for den, men da den saa fik smaa Kid, og vi fik Lov at beholde et af dem, blev Glæden endnu større. Ja, hvor jeg og min Broder prøvede paa mange Kunster med den, snart kørte vi med den, og snart vilde vi prøve at have den ud at svømme, men det vilde den jo ikke, og saa slap den jo ogsaa gerne fri. Det var jo ogsaa Synd, men hvad finder man ikke paa i den Alder. Den voksede saa til og blev en rigtig god Ged, saa Fader og Moder fortrød ikke, at de havde ladet os beholde den. Den gamle Mette var vi ikke saa fortrolige med, thi den vilde gerne bukke os, naar den saa Lejlighed dertil, især var den slem efter de smaa, men da vi blev lidt mere kendt med den, var vi jo ikke saa bange. Da hun saa mærkede det, kan det nok være, Mette lagde sit Hoved i blød for at finde paa noget til at forskrække os med, først gik den nogle Skridt tilbage og kom saa løbende ligesom den vilde løbe til os, naar det saa ikke hjalp, stod den lige op paa Bagbenene og tog paa efter os, og hvis vi saa vilde løbe fra den, kan det nok være, at den kom i Fart efter os, men blev vi staaende, rørte den os ikke. Ja, det var en løjerlig en, og vi legede undertiden med den på den Maade. Saa der om Sommeren købte vi det Sted, vi boede paa. Det skulde koste 1000 Kroner, men de skulde staa en Tur og ikke betales de første Aar. Senere hen paa Efteraaret byggede vi noget til Huset, et Par Fag, og fik tillige noget nyt Tag på det gamle, saa det blev tæt. Der om Vinteren gik alt snart ved det gamle. Fader og Moder bandt Koste og jeg og min Broder var jo i Skole. Bertel havde nemlig begyndt at gaa i Skole der om Sommeren. Om Aftenen, naar vi kom hjem, hjalp vi undertiden til ved Kostene, naar vi havde faaet vor Lektie lært, den

skulde vi have lært, hvordan det saa end gik med det andet. Jeg har aldrig været ked af at gaa i Skole.

Hen paa Sommeren var der en af vore Naboer, der manglede en til at passe et Par Køer, det kom min Broder til, som var et Aars Tid yngre end jeg. Saa var der fire af os ude at tjene. Mine andre tre Søskende, som var ældre end jeg, var jo ogsaa ude at tjene. Der, hvor de var, fik de Føde og Klæder i Løn, men saa var de jo ogsaa der baade Vinter og Sommer, og de blev der til de blev konfirmeret.

Min Broder skulde saa passe disse to Køer, men han fik da Lov til at gaa hjem om Natten. Jeg, som var større og stærkere, kunde bedre hjælpe til i Mosen, men jeg var undertiden deromme i hans Plads, det var ellers en meget daarlig Plads. Konen var død, og Manden var af den Slags, der gerne vilde kikke for dybt i Flasken, og saa ved man jo nok, at det ikke altid gaar, som det skal, især med Børn. Hans Husholder var ogsaa ked af at være hos ham. Til sidst kom hans Datter hjem til ham, men hun døde saa hastigt, og der var nogle, der mente, at hun selv var Skyld deri, og det var ogsaa meget sandsynligt. Aaret efter, altsaa i 1898, fik Berteline en meget daarlig Arm, hun blev opereret flere Gange i den, og det tog næsten et helt Aar, inden den kom sig igen. Vi havde ellers slet ikke troet, at den kunde komme sig, thi den var meget daarlig. Der om Foråret havde Fader været meget syg. Vi havde Doktoren, og det var Kolerine, men Folk havde nemt ved at lave det om til Kolera, ja, der var da nogle, der ikke turde komme nær til os, men dem, der var fornuftigere, troede selvfølgelig ikke derpaa. Det var ellers slemt for os, at Fader var syg, thi vi havde jo kun af Haanden og i Munden, og det var lige i den Tid, vi rigtig skulde tjene noget. Vi havde lige faaet begyndt i Mosen, men havde ikke faaet noget videre tjent. Da han blev rask og kom nogenlunde til Kræfter, var Arbejdet for det meste ovre i Mosen. Saa var det der hen i August, at Berteline fik daarlig Arm, som allerede fortalt.

Næste Foraar gik det ikke bedre. Faders Hoved var jo

svagt, og der om Foraaret var det altid værst, han var saa daarlig, at han ikke kunde arbejde, sov næsten ikke om Natten, men spekulerede alle Tider, som det gaar, naar Nerverne svækkes. Han syntes jo, at det var helt galt, at han var syg, og det var i den bedste Tid, og vi trængte saa haardt til at tjene noget. Det var først, naar Varmen begyndte at tage af og den Grødeluft var ovre, at han begyndte at komme lidt til sig selv igen, men saa var den bedste Tid ovre for os, og saadan gik det gerne hvert Foraar. Nu til sidst var det saa, at min lille Søster Jensine blev syg. Hun var meget daarlig, og vi fik Doktoren, men det hjalp ikke, og kort efter døde hun, og det gjorde det naturligtvis heller ikke bedre.

Jeg var dengang i Mosen med en Karl og hjalp ham, det fik jeg en Krone for om Dagen, og det kunde jo godt gaa an, og det hjalp jo da en Del til Føden til os.

Dagen efter blev Moder saa syg, at vi troede, at hun skulde have været af Sted med det samme, men vi beholdt hende da Gudskelov den Gang. Men hun var jo ikke rigtig rask og gik jo ogsaa og var højt frugtsommelig den gang, saa det var ikke nemt for hende at faa tilberedt Begravelsen. Den skulde jo ikke være stor, men der er jo alligevel ikke saa lidt at bestille for en. Men saa et Par Dage efter var mine Søkende hjemme, og det blev saa bestemt, at jeg skulde løbe hen til min Søster Maries Husbond og Madmoder og bede dem om at give Marie et Par Dage fri til at hjælpe Moder. Der var en god Mils Vej, men jeg stak lige til ind over en stor Hede, og det tog ikke uden en halvanden Time. Saa havde jeg endda min Søsters Kjole at bære paa tilbage, men jeg brugte rigtignok ogsaa mine Ben og var helt gennembadet af Sved, da jeg kom tilbage. Men min Søster fik kun Lov til at blive hjemme een Dag, det kunde ikke blive mer, men saa maatte vi jo ogsaa hjælpe os med det, og det gik da ogsaa rigtig godt.

En god Månedstid efter fødte Moder sit tiende Barn, den 9. Juni, det var en lille Dreng, som kom til at hedde Ejnar. Hen paa Efteraaret blev han syg, ogsaa meget syg. Han hav-

de Krampe om Morgenen henved Kl. 3. Moder sad op med ham i Sengen paa sine Arme og Fader ved Siden af. Saa blev der kaldt paa mig og min Søster, og vi skulde løbe hen og hente vor Nabokone. Vi kom op, og det i en Fart. Jeg fik et Par Bukser paa og min Søster en Kjole, og saa af Sted. Det tog heller ikke lang Tid, inden hun kom. Da var Krampen da ved at tage af. Saa om Dagen fik vi Doktoren. Jeg var ude at faa en Vogn, thi Fader var henne hos vor Nabo og sætte Sten i Ovnen, og det er jo et Arbejde, man ikke kan holde op med, naar man først har faaet begyndt. Men det var da saa nær ved, at vi kunde hente ham i et Par Minutter og det gjorde vi ogsaa undertiden, naar vi syntes, at Krampen var ved at komme, men den kom ikke rigtig til Udbrud siden, saadan som første Gang, men meget daarlig var han jo, og der skulde vaages baade Nat og Dag. Det kunde Moder jo ikke ene holde ud, jeg og min Søster Berteline vaagede da gerne en Del af Natten, og undertiden var der ogsaa fremmede. Det var da kun et Par Gange. Men lidt efter lidt kom han sig dog, skønt det varede længe, til stor Glæde for os, der ellers ikke havde troet det, da han var saa daarlig.

Saa et Par Maaneder derefter begyndte min Søster Berteline at skrante. Hun sad for det meste i Kakkellovns Krogen og var undertiden meget hæst, og det tror jeg nu nok, at hun fik dengang vi sad og vaagede ved min lille Broder Ejner.

Hun følte ellers ingen Smerter, men hostede noget, men havde det ellers helt godt og var ogsaa med til Juletræ i Julen. Men syg var hun jo. Efter Nytaar blev hun daarligere og kom til Doktoren, han sagde, at det var Brystsyge, hun fik ellers meget Medicin, men ligemeget hjalp det. Hun blev daarligere og mere afkræftet efterhaanden. Saa en Aften, da vi kom hjem fra Skole, kunde vi ikke forstaa, at vor Nabos Kone stod ved den ene Husside, men da vi kom derhen, fortalte hun, at Berteline var meget syg, og at vi skulde gaa meget stille ind. Vi kom da ind, Fader og Moder sad ved Sengen, og de havde grædt, kunde vi se. Berteline havde haft en

meget slem Tur der om Eftermiddagen, men den var for det meste ovre.

Vi fik saa noget at spise, men imens hørte vi, at hun spurgte, om vi ikke tænkte, at han snart kom. Jeg spurgte da om, hvem det var, hun mente. De fortalte saa, at det var Jesus, og det havde hun spurgt om flere gange om Eftermiddagen.

Efter at vi havde spist, skulde vi gaa hen til Ane, hendes Søster, og bede hende komme hjem og skulde saa med det samme løbe op til vor Købmand efter nogle Varer. Men Ane kom ikke hjem den Aften, thi da vi kom derned, stod hun og skulde lige til at lægge Dejg til Brød, men hun lovede at komme Dagen efter. Da vi kom hjem, havde Berteline det ogsaa bedre. Det var jo saadan i Ture, hun havde det. Den fjerde Dag derefter døde hun, den 2. Marts. Hun var ellers fuldt ved Samlingen, lige til hun døde. Ja, imellem Turene var hun endogsaa saadan, at hun lavede smaa Papirroser. Om Aftenen som hun døde om Natten Kl. 1½ lavede hun fire saadanne Roser og talte meget. Saa derhen ad Kl. ti eller halvelve blev hun ringere. Jeg var dengang meget søvrig og gik hen og lagde mig i en Slagbænk med Klæderne paa. Men vor Nabokone var der, og Moder var ogsaa oppe. Fader laa i den anden Seng og sov tillige med min Broder, men dem blev der kaldt paa. Da jeg saa blev vaagen henved Kl. tre, var hun død. Hun havde lidt saa meget, inden hun slap ud af det. Men det var saa rart, at hun havde været ved saa god Samling, inden hun døde, og talte saa meget, skønt hun var saa hæs. Hun sagde bl.a., at nu maatte vi ikke græde, fordi hun rejste op til Herren, og at vi alle skulde stræbe derefter at komme der. Hun skulde nok se efter os, naar vi kom. Og meget mer.

Hen i Maj Maaned derefter blev Moder syg. Det var nok Influenza, men vist ogsaa en Gren af Brystsyge. Det var vi jo meget kede af, men det kunde jo ikke hjælpe. Vi maatte se at tage det med Ro, og det varede da heller ikke længe, in-

den hun begyndte at komme op, og det gik saadan lidt efter lidt, saa det gik rigtig godt der om Sommeren. Men saa om Efteraaret fik hun Blodgang, og det afkræftede hende helt. Vi havde saa Doktoren, og han standsede det ogsaa straks. Vi spurgte, om han mente, der var nogen Fare for Brystsyge, men det sagde han nej til. Var der noget, sad det i det mindste godt gemt. Men saa en fjorten Dage efter var det, at hun en Aften kom til at spytte en tre-fire mundfulde Blod op. Et Par Dage efter havde vi Doktoren igen, og da sagde han, at det var Brystsyge. Det var ellers ikke let for os, thi hun skulde jo ligge til Sengs. Føden skulde vi jo tjene, og hun skulde jo da ogsaa passes. Men gode Mennesker hjalp os. Snart kom en med Mad til Moder og snart en anden, saa rask, at hun undertiden ikke selv kunde følge med til at spise det.

Saa fik Fader Lov til at beholde een af os hjemme fra Skolen hver Dag, vi var jo tre: Mig og min Broder Bertel og min Søster Kristine. Det hjalp jo ogsaa en Del. Jeg gik jo til Præsten den Vinter. Saa derhen efter Nytaar kom jeg til at spytte Blod første Gang, men jeg var jo ellers rask nok, saa vi troede ikke, at det havde noget at betyde, jeg kom da ikke til Doktoren. Moder laa jo stadig til Sengs, men hun var da lidt bedre.

Saa led det hen ad den Tid, at jeg skulde konfirmeres. Jeg skulde jo have mine Konfirmationsklæder, og det var jo ikke saa let, thi vi havde jo kun tjent lige det nødvendige om Vinteren til Føden, saa Pengene skulde vi laane. Men saa en Dag, jeg var til Præst, forærede Præsten mig 10 Kroner til Hjælp til Konfirmationsklæderne, og det var jo en god Hjælp dertil. Saa den 6. April 1902 blev jeg konfirmeret. Den Dag var mine ældre Søskende hjemme. Ane, den ældste, lavede Maden til os. Hun var ikke med i Kirke, det var jo langt, og hun skulde jo ogsaa være hjemme ved Moder og mine smaa Søskende. Otte Dage derefter var jeg til Alters.

Henad Foraaret begyndte Moder at blive bedre, og da Varmen kom, blev hun saa dygtig, at hun kunde komme ud at

gaa lidt og sidde i Solen. Det var vi jo alle meget glade ved, men vor Glæde varede desværre kun kort. En Tid derefter blev hun ringere igen, vi havde Doktoren, og Præsten var her, og hun var til Alters. Jeg skrev til min Søster Ane, som var på Giv Højskole, og ogsaa til Marie. Hans var derimod ikke saa langt borte. Ane telegraferede straks hjem til os. Telegrammet lød saaledes: Telegrafer straks, hvis der er overhængende Fare. Rejser i saa Tilfælde hjem.

Vi telegraferede da, at Moder ønskede, hun skulde komme snart. Det var netop samme Dag, som Præsten var der. Dagen efter kom hun saa hjem. Hun blev hjemme og passede Moder til hendes Død. Hvor jeg gruede for den Tid, jeg syntes, det var helt umuligt at undvære Moder. Faders Hoved var jo saa svagt. Naar han havde Nervesvækkelse, var han saadan, at han ikke kunde bestemme nogen Ting, sov næsten ikke om Natten og var altid i meget daarligt Humør. Alt var saa svært for ham, og hvorledes skulde det saa gaa, naar han ikke havde Moder til at hjælpe sig. Den Gang tænkte jeg jo ikke paa, at han kun skulde leve saa kort Tid efter hende.

Det var den 7. August, Moder døde. Det var en sørgelig Dag, men endnu sørgeligere var den Dag snart, da hun blev begravet.

Den Gang, hun døde, var jeg ikke hjemme, jeg og min Broder var henne i Næsbjerg efter min Søster Marie. Vi naaede ikke at komme hjem, inden hun døde. Dagen i forvejen var snart alle hendes Søsken at se til hende.

Saa kom Begravelsesdagen. Der var jo ikke stor Begravelse, alle vore Familie og Naboer var med til Henfølge.

Da Jordfæstelsen saa var sket, kom vi ind i Forsamlingshuset, der var alle forsamlede. Saa begyndte de at tale med Fader om, hvad han havde tænkt med os. De syntes jo alle, at vi skulde sættes ud blandt Folk, mine små Søsken da. Vi andre kunde jo nok klare os selv. Det var ligesom de vilde tage os fra ham med Magt, men det kunde de jo da til alt Held ikke. Min Fader stod og græd, og jeg var snart lige ved

det ogsaa, men hvor det gjorde mig ondt at se Fader staa der og græde. Ja, jeg var saa gal, at jeg godt kunde have skældt dem ud for det allerværste. De kunde jo have talt med ham om det en anden Dag og saa i al Ordentlighed, i Stedet for paa saadan en Dag. Vi havde jo ikke bedt dem om nogen Hjælp og gjorde det heller ikke den Gang. Vore Naboer kunde heller ikke lide det. Det var bare Familien, der var saa krads, men det fortryder de nok en Gang, maaske kommer de selv i en lignende Stilling.

Dagen efter Begravelsen rejste min Søster Ane i sin Tjeneste. Saa gik der et Par Maaneder, godt var det jo ikke, men det kunde da være værre. Fader sagde, at han ikke kunde forstaa, hvordan han skulde slide sig gennem den Tid, han havde tilbage. Men snart var der en, der talte med ham om, at vi skulde ud til fremmede og snart en anden. Det værste var, at Fader ikke kunde taale det. Naar der var en, der havde talt med ham om det om Dagen, sov han næsten ikke om Natten, saa daarligt var hans Hoved.

Hen paa Efteraaret kom jeg til at spytte Blod igen og var heller ikke rask. Da saa Fader ikke kunde være i Fred for Folk, blev det bestemt, at mine smaa Søskende skulde ud, der var jo nok, der gerne vilde have dem, de kunde faa to Pladser for een. Saa kom min lille Søster til vor Naboes (John P.) og Kristine over til Moders Søster (i Skovsende). Ejner, min lille Broder, kom ikke ud den Gang. Han skulde ellers til min Søster Ane, som skulde giftes.

Fader var blevet Afholdsmand, det var vi meget glade ved, thi det kan ikke nægtes, at naar han var saa forlegen, at da kunde han tage for meget. Men nu var han afholden fra det, ogsaa rigtig Afholdsmand, ikke som nogle, der godt kan være i Afholdsforeningen, men drikke i Smug, men det gjorde han rigtignok ikke, skønt det var haardt for ham at undvære det.

Jeg blev ved at være daarlig, og saa besluttede vi da, at jeg skulde til Doktoren. Det kom jeg ogsaa. Det var jo Brystet,

der var daarligt, og jeg skulde ligge til Sengs hele Tiden, det var ellers ikke let, thi saa havde Fader det snart ene. Min Broder Bertel var jo til Skole, men det gik endda helt godt en Tur. Men saa pludselig blev Fader ogsaa syg. Nu saa det da rent galt ud, for nu blev Bertel da nødt til at blive hjemme fra Skolen og passe os, og det gjorde han ogsaa, men Fader blev ringere, og vi skulde have Doktoren. Det havde min Broder en Del Mas med, inden vi fik ham, men endelig kom han da. Han sagde ikke rigtig, hvad det var, vidste det vist heller ikke. Det var om Fredagen den 19. December, men han talte om, at vi skulde se at faa en til at passe os.

Min Broder var saa oppe efter Medicinen, men saa om Natten blev Fader meget daarlig. Han kunde ikke tale. Jeg og min Broder laa i den anden Seng. Fader laa saadan, ligesom han sov altid, vi talte til ham, men fik jo ingen rigtig Svar. Men vi kunde jo nok forstaa, at det var ikke rigtig fat med ham. Vi sad for det meste op i Sengen. Lyset brændte jo, saa vi kunde nok se ham, men det var da først om Morgen-
nen, at vi opdagede, at han var saa daarlig, som han var. Saa kom vor Faders Søster at se til ham. Vi fik saa Bud hen til en Kone, og hun kom ogsaa straks og blev hos os, indtil alle rejste. Fader blev jo ved at være daarlig den Dag, men saa der om Søndagen blev han da lidt bedre. Den Dag var Aksel og Ane efter Ejner. Hans og Marie var ogsaa hjemme, men saa om Aftenen døde han - en stille og rolig Død.

Saa blev det jo bestemt, at jeg skulde på Sygehuset. Bertel kom saa over til Ane - hun og Aksel havde nemlig købt Ejendom, som de lige havde taget imod. Konen blev saa ved os indtil Begravelsesdagen, som var tredie Juledag 1902. Den Dag kom jeg til Sygehuset.

Der i Julen havde vi for Resten et lille Eventyr. Det var Juledags Aften, det var saadan en forfærdelig Blæst. Allerbedst som de sidder - jeg laa jo i Sengen - og tænker på ingenting, saa lyder der et forfærdeligt Brag. Ild og Aske fløj rundt i Stuen, saa vi næsten ikke kunde se hverandre. Konen og hen-

des Søn, som jo ogsaa var der, løber ud og raaber og skriger, thi det var, som om Huset faldt sammen om os. Min Broder raabte paa mig, jeg springer ud af Sengen og faar lige Tid til at faa en stor Kappe om mig, men saa ud. De andre var jo ude allerede, men da jeg kom ud, var det saadan en Blæst, at jeg næsten ikke kunde staa. Derude kunde jeg jo ikke være. Saa løb jeg og min Broder hen til vor Nabos. Lidt efter kom hendes Søn hen efter os. Det var ikke saa galt, som vi havde troet. Det havde slaaet nogle Vinduesruder ud, og der var faldet Sten af Skorstenen, og der var vist ogsaa knækket et Sparretræ, men det fik vi ikke set efter.

Thi vi skulde jo rejse et Par Dage efter.